

Harc, Lucyna

Wrocławska archiwistyka : od powstania ku perspektywom na przyszłość

Res Historica 28, 147-161

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Lucyna Harc

*Wrocławska archiwistyka.
Od powstania ku perspektywom na przyszłość*

Geneza i historia kształcenia archiwalnego w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego była już kilkakrotnie przedstawiana przy okazji szerszego omawiania i podsumowywania dorobku powojennej archiwistyki i zakresu przygotowywania do pracy w archiwach studentów na polskich uniwersytetach. W publikacjach tych istnieją jednak rozbieżności przy wskazaniu roku wprowadzenia zajęć z archiwistyki na wrocławskiej historii. Po raz pierwszy, o czym dotychczas w literaturze przedmiotu nie wspomniano, wniosek do Ministerstwa Szkół Wyższych i Nauki o utworzenie na Uniwersytecie Wrocławskim specjalizacji archiwalnej na III roku historii prof. Karol Maleczyński, jako organizator Instytutu Historycznego, skierował 21 maja 1951 r. W uzasadnieniu napisał, że za powołaniem tej specjalizacji przemawia stan archiwów śląskich, które wymagają intensywnych prac porządkowych, trudniejszych niż w innych częściach Polski. Do ich podjęcia, co uznał za warunek *sine qua non* badań nad przeszłością Śląska rozpoczętych zespołowo w Instytucie Historycznym, niezbędna była wyszkolona kadra, znająca specyfikę terenu, historię ustroju Śląska, historię archiwów i zbiorów śląskich. Takiego przygotowania – argumentował prof. Karol Maleczyński – nie były w stanie zapewnić inne uczelnie. Ponadto zwrócił uwagę, że krzywdzącym byłoby skazywanie „zamiłowanych i uzdolnionych w kierunku archiwalnym studentów” jedynie na specjalizację nauczycielską.

Wniosek poparty został przez Wrocławskie Towarzystwo Naukowe pismem wysłanym do Ministerstwa, a podpisanym przez jego Prezesa, prof. Stanisława Kuczyńskiego, który inicjatywę uruchomienia na Uniwersytecie Wrocławskim na III roku historii specjalizacji archiwalnej uznał za nader pilną. Równocześnie też 23 maja 1951 r. z prośbą skierowaną do Komitetu Centralnego PZPR o poparcie w Ministerstwie Szkół Wyższych i Nauki wniosku Instytutu Historycznego dotyczącego kształcenia we Wrocławiu archiwistów wystąpił Komitet POP PZPR przy Uniwersytecie Wrocławskim¹. Działania te nie przyniosły jednak pozytyw-

¹ Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego (dalej cyt.: AUWr.), Akta Wydziałowe W II (dalej cyt.: W II), 24/1951. Za pomoc w dotarciu do nieznanymi wcześniej i niecytowanych materiałów

nego skutku, a Ministerstwo nie dołączyło Wrocławia do Torunia, Krakowa i Warszawy, w których to miastach w 1951 r. na studiach historycznych utworzono specjalizacje archiwalne².

Kolejne zabiegi związane z uruchomieniem zajęć z archiwistyki, tym razem w ramach Studium Zaocznego Historii, podjęte przez prof. Karola Maleczyńskiego i prof. Ewę Maleczyńską w 1958 r., doprowadziły pod koniec roku następnego do uzyskania zgody z Ministerstwa na utworzenie w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego Katedry Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki. Jej kierownikiem został prof. Karol Maleczyński³. Efektem tych działań stało się wprowadzenie do programu studiów rozpoczynanych przez studentów historii zaocznej w roku akademickim 1960/1961 nowego przedmiotu o nazwie „archiwistyka”. Zajęcia umieszczone zostały na III roku studiów, a pierwsze zaliczenia wpisane zostały do indeksów w 1963 r. W roczniku, który jako pierwszy mógł w nich wziąć udział, archiwistykę wybrało zaledwie pięciu studentów⁴. W założeniach bowiem w zajęciach tych uczestniczyć miała niewielka grupa studentów historii zaocznej (5–10 osób), wśród których znajdować powinni się przede wszystkim oddelegowani na studia długoletni pracownicy składnic archiwalnych, muzeów powiatowych, stacji naukowych i innych podobnych placówek.

W trosce o nich właśnie 5 marca 1962 r. prof. Ewa Maleczyńska, jako prodziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego, wystąpiła do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z wnioskiem o zwolnienie studentów tzw. „małej specjalizacji archiwalnej” z uczestniczenia w zajęciach z tzw. „małej pedagogizacji”. Jednocześnie podjęto starania o poszerzenie liczby przedmiotów i godzin w ramach „małej specjalizacji archiwalnej”, wprowadzenie dwóch egzaminów i praktyki archiwalnej dla osób wcześniej niepracujących w archiwach.

Zatwierdzenie przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego zaproponowanych zmian nastąpiło 31 maja 1962 r. W ramach „małej specjalizacji archiwalnej” na

---

archiwalnych pragnę serdecznie podziękować Pani mgr Ewie Kłapcińskiej z Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego.

² A. Tomczak, *Kształcenie archiwistów w Polsce i innych krajach europejskich*, „Archeion”, t. 66, 1978, s. 39; M. Lewandowska, *Z problematyki kształcenia archiwistów w Polsce w latach 1945–1985*, „Archeion”, t. 82, 1987, s. 45; J. Tandecki, *Dzieje i dorobek naukowy toruńskiego uniwersyteckiego ośrodka kształcenia archiwistów*, „Archiwista Polski”, r. 6, 2001, nr 3–4 (23–24), s. 43.

³ AUWr., W II, L. dz. WXI – 25/2/57/58; AUWr., Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego, 26 II 1958 r., s. 362, 30 IV 1958, s. 386; 9 XII 1959, s. 101–102; A. Tomczak, *op. cit.*, s. 39; E. Kłapcińska, *Kształcenie archiwistów na Uniwersytecie Wrocławskim*, „Archiwista Polski”, r. 6, 2001, nr 3–4 (23–24), s. 74.

⁴ AUWr., Dziennik studencki. Kierunek Historia/z, W II – 521/z, 1960/61 – 1964/65; B. Turoń, *Metody prowadzenia zajęć na specjalizacji archiwalnej we Wrocławiu*, [w:] *Problemy kształcenia archiwistów na Uniwersytetach. Materiały sesji odbytej 12 IX 1981 r. w Toruniu z okazji 30-lecia specjalizacji archiwistycznej na UMK*, red. A. Tomczak, Toruń 1982, s. 78. Maria Lewandowska podała, że specjalizacja archiwalna na Uniwersytecie Wrocławskim utworzona została rok później, a więc w 1961 r.: M. Lewandowska, *op. cit.*, s. 46.

sześćioletnich studiach zaocznych prowadzone były odtąd w semestrze 9–10 poszerzone zajęcia z nauk pomocniczych historii kończące się egzaminem, w semestrze 11–12 zaś zajęcia z archiwistyki obejmujące takie zagadnienia, jak polskie ustawodawstwo archiwalne, rodzaje archiwów w Polsce, terminologię archiwalną, etapy porządkowania zbiorów specjalnych, podział akt na kategorie, inwentaryzację, zasady brakowania, konserwację archiwaliów, techniki korzystania z materiałów archiwalnych, archiwa jako warsztat pracy naukowej i podstawowe informacje o archiwach zagranicznych. Także te zajęcia kończyły się egzaminem. Ponadto studenci odbyć mieli jeszcze sześciotygodniową praktykę archiwalną. Jej celem było powtórzenie zagadnień z teorii archiwalnej, praktyczne zapoznanie się z zasobem archiwalnym, uczestniczenie w porządkowaniu akt podworskich, akt Rad Narodowych, akt wytworzonych mechanicznie, z zasobem kartograficznym, podjęcie próby napisania wstępu do inwentarza, poznanie w praktyce różnych rodzajów ewidencji archiwalnej, uczestniczenie w brakowaniu i w przeprowadzeniu kwerend w zasobie archiwum⁵.

W połowie lat sześćdziesiątych Katedra Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki, przy czynnym wsparciu ówczesnego Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego, prof. Józefa Gierowskiego, próbowała uzyskać zgodę na kolejną modyfikację i wprowadzenie na studiach stacjonarnych specjalizacji naukowo-technicznej adresowanej nie tylko do osób pragnących w przyszłości podjąć pracę w archiwach, ale także w bibliotekach, muzeach regionalnych, w wydawnictwach, stacjach naukowych towarzystw i instytutów badawczych. W zaproponowanym programie znalazły się zajęcia dotyczące postępowania z aktami najnowszymi i dokumentacją techniczną. Pomimo wstępnej pozytywnej oceny Zespołu Rzecznawców Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego zabiegi te nie zakończyły się powodzeniem⁶.

Wysiłki prowadzące ku kształceniu archiwistów na studiach dziennych w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, jako alternatywy dla początkowo jedynych studiów o profilu nauczycielskim, podjęte zostały ponownie w 1970 r. przez prof. Wacława Kortę, który dwa lata wcześniej został nowym Kierownikiem Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki. Do ciekawych i wartych przytoczenia należą motywy, które legły u podstaw tych zabiegów. Argumentując zasadność podjęcia starań w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego zmierzających do utworzenia specjalizacji archiwalnej w piśmie z 7 maja 1970 r. skierowanym do Dyrekcji Instytutu prof. Wacław Korta podkreślił, iż dotychczas studenci historii stacjonarnej bez względu na zainteresowania i przydatność do pracy w zawodzie nauczyciela zobligowani byli do

⁵ AUWr., W II, L. dz. WXI – 50/158/61/62; AUWr., W II – 24/62 Program zatwierdzony przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego Nr DUE-IV-3-21/62; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 75.

⁶ AUWr., W II, L. dz. WXI – 24/1/64/65; L. dz. WXI – 24/14/64/65; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 75.

uczestnictwa w zajęciach ze specjalizacji pedagogicznej. A tymczasem na specjalistów posiadających przygotowanie archiwalne oczekują instytucje państwowe, zakłady pracy oraz organizacje społeczne, w których szybko narasta zasób archiwalny. W świetle tego stwierdzenia proponowany profil kształcenia ukierunkowany miał być na przygotowanie studentów studiów dziennych nie tylko do pracy w archiwach państwowych, ale także w archiwach zakładowych. Podobne argumenty powtórzone zostały w piśmie skierowanym kilka dni później do Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. We wniosku dodatkowo podkreślono, że utworzenie specjalizacji archiwalnej na studiach stacjonarnych możliwe jest dzięki zatrudnieniu w Instytucie Historycznym kadry posiadającej odpowiednie doświadczenie dydaktyczne zdobywane od lat w czasie zajęć ze specjalizacji na studiach zaocznych.

Inicjatywę Instytutu Historycznego poparła w czerwcu 1970 r. Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego. W związku z trwającymi w Ministerstwie pracami nad reformą studiów historycznych, która miała wejść w życie do roku akademickiego 1971/72 dopiero w marcu 1972 r. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego wyraziło zgodę na eksperymentalne wprowadzenie na wrocławskiej historii specjalizacji archiwalnej na studiach dziennych⁷. Na tym jednak starania podejmowane w Instytucie Historycznym się nie skończyły. Dążąc do przekształcenia programu eksperymentalnego w realizowany już stale, prof. Wacław Korta w sporządzonym 16 listopada 1972 r. piśmie zatytułowanym „Uzasadnienie potrzeb wprowadzenia specjalizacji archiwalnej na kierunku historii studium stacjonarnego” wskazał na następujące względy, które skłoniły Instytut Historyczny do podjętych wysiłków w celu poszerzenia swej oferty edukacyjnej:

„1. Chcieliśmy stworzyć większe możliwości zatrudnienia tym absolwentom historii, którzy ze względów obiektywnych (wady mowy, słuch i inne formy kalectwa) nie mogą podjąć pracy w zawodzie nauczycielskim, zaś tym którzy się do tego zawodu nadają, lecz mogą mieć trudności ze znalezieniem wolnych miejsc, ułatwić uzyskanie pracy poza szkołą. Ze względu na wymóg wykształcenia historycznego archiwa mogą stanowić dla naszych absolwentów chłonny rynek pracy.

2. Kierowaliśmy się troską o przygotowanie kwalifikowanych pracowników dla służby archiwalnej. Rozwijające się Archiwa Zakładowe odczuwają brak specjalistów i muszą często korzystać z usług ludzi niemających pojęcia o pracy archiwalnej. Będąca w przygotowaniu nowa ustawa archiwalna kładzie wielką wagę na odpowiednie funkcjonowanie Archiwów Zakładowych.

⁷ AUWr., W II, L. dz. W II – 24-9/70; Registratura Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego (dalej cyt.: Registratura IH UWr.), Dydaktyka. Program zatwierdzony w trybie eksperymentu przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego Nr DU-1-4011 I – sp/8/72; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 75. Bronisław Turoń podał błędnie, że zajęcia z archiwistyki na studiach dziennych rozpoczęły się rok wcześniej, czyli w roku akademickim 1971/72: B. Turoń, *op. cit.*, s. 78.

Nasze przewidywania znalazły już pewne potwierdzenie w dużym zainteresowaniu studentów tą specjalizacją, na którą uczęszcza w sumie na roku III i IV około 30 osób⁸. Pierwotny, skromny pod względem treści i liczby godzin program specjalizacji archiwalnej, bazujący na programie realizowanym na studiach zaocznych, szybko zastąpiono nowym. Opracowany wkrótce projekt przewidywał zmianę nazwy specjalizacji z archiwalnej na archiwalno-edytorską oraz znaczne poszerzenie zarówno liczby godzin przewidzianych na nią, jak i treści nauczania. W założeniu studenci przygotowywani mieli być już nie tylko do pracy w archiwach historycznych i zakładowych, ale także w wydawnictwach, jak również jako pracownicy naukowo-techniczni w instytutach naukowo-badawczych, w tym w Polskiej Akademii Nauk.

Dyrekcja Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, zabiegając o uzyskanie zgody na prowadzenie tej specjalizacji, wskazywała, że kształcący archiwistów na poziomie uniwersyteckim, jako jedyny w Polsce, toruński Uniwersytet Mikołaja Kopernika nie jest w stanie sprostać ogólnokrajowemu zapotrzebowaniu na tego typu specjalistów⁹. Odnotowano też brak absolwentów szkół wyższych, którzy odpowiednio przygotowani mogliby podjąć pracę w wydawnictwach literackich i prasowych oraz w placówkach realizujących programy badawcze bazujące na źródłach archiwalnych. Podkreślono, że stan taki rzutuje negatywnie na operatywność i terminowość produkcji wydawniczej. Po raz kolejny odwołano się też do argumentu, iż możliwość zdobycia zawodu powinni mieć także studenci historii, którzy z powodu kalectwa lub upośledzenia fizycznego nie mogą podjąć pracy nauczyciela.

Przygotowany pod kierunkiem prof. Wacława Korty program specjalizacji archiwalno-edytorskiej składał się z następujących przedmiotów: podstawy archiwistyki (wykład z ćwiczeniami), akta władz i urzędów polskich do 1795 r. (wykład), akta władz i urzędów na ziemiach polskich 1795–1944 (wykład), narastanie zasobu archiwalnego w urzędach i instytucjach PRL (wykład z ćwiczeniami), wybrane zagadnienia z nauk pomocniczych historii średniowiecznej, nowożytnej i najnowszej (wykład z ćwiczeniami), nauka o dokumencie i księdze wpisów (wykład z ćwiczeniami), nauka o akcie (wykład), dokumentacja techniczna i mechaniczna (ćwiczenia), zagadnienia edytorskie (wykład), praktyczne zajęcia edytorskie (ćwiczenia). W ramach tych ostatnich studenci mieli odczytywać i przepisywać teksty obcojęzyczne, zapoznać się z zasadami krytycznej edycji i sporządzania przypisów do tekstów źródłowych, wykonywać ćwiczenia praktyczne z adiustacji, korekt szpaltowych i łamanych, zaznajomić się z pracą

⁸ Registratura IH UW, Dydaktyka.

⁹ Utworzone w 1951 r. specjalizacje archiwalne na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Jagiellońskim ze względu na brak kadry dydaktycznej już w 1953 r. zaprzestały kształcenia archiwistów. Na ten temat zob.: A. Tomczak, *op. cit.*, s. 39; M. Lewandowska, *op. cit.*, s. 45; J. Tandecki, *op. cit.*, s. 43.

redakcji wydawniczych i z pracą drukarni. Zajęcia rozłożone zostały w czasie pomiędzy pierwszy a czwarty rok studiów, a łącznie przeznaczono na nie 450 godzin. Wzbogacały je wycieczki do wybranych archiwów, stacji mikrofilmowania i wydawnictw oraz ośmiotygodniowa praktyka archiwalna¹⁰.

Realizację tego ambitnego i nowatorskiego projektu przerwała w lipcu 1973 r. ogólna decyzja ministerialna wprowadzająca czteroletnie studia magisterskie na kierunku historia w miejsce dotychczasowych sześcioletnich studiów zaocznych i pięcioletnich stacjonarnych. Uczelniom kształcącym historyków, w tym archiwistów, narzucono jednolity program studiów, w którym do 260–300 spadła liczba godzin zajęć przeznaczonych na specjalizację¹¹. Wprowadzony został też limit przyjęć na specjalizację archiwalną. Dla historii na Uniwersytecie Wrocławskim wynosił on maksymalnie 30 miejsc. W niektórych latach udawalo się podwoić ten limit. Tak było dla przykładu w roku akademickim 1980/81, kiedy na pierwszy rok przyjęto 47 studentów i utworzono dwie grupy ćwiczeniowe ze specjalizacji archiwalnej¹².

W tym czasie na program specjalizacji przeznaczone były 292 godziny zajęć, które uzupełniały dwa siedmiodniowe objazdy archiwów i dwie czterotygodniowe praktyki archiwalne po II i po III roku studiów. Na I roku studiów w semestrze zimowym zajęcia rozpoczynało 15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń ze wstępu do archiwistyki oraz 30 godzin ćwiczeń terenowych, w ramach których studenci odwiedzali różne wrocławskie archiwa (państwowe, archidiecezjalne, partyjne) i zapoznawali się z ich organizacją oraz zasobem, w semestrze letnim zaś umieszczone było 30 godzin ćwiczeń z dziejów i współczesnej organizacji archiwów, które także w dużym stopniu miały charakter terenowy, gdyż w czasie wizyt w archiwach studenci porównywali, na ile założenia ustawowe i statutowe realizowane są w praktyce. Na II roku znalazło się 60 godzin wykładu i 60 godzin ćwiczeń z rozwoju form kancelaryjnych odbywanych w ciągu obu semestrów, a także siedmiodniowy objazd archiwów państwowych w wybranych województwach.

Studenci III roku uczestniczyli w tzw. zajęciach specjalistycznych, na które składało się 10 godzin wykładu i 60 godzin ćwiczeń, przy czym do wyboru był udział w grupie pogłębiającej wybrane zagadnienia z nauk pomocniczych historii i przygotowującej się do pracy w archiwach posiadających zasób historyczny,

¹⁰ Registratura IH UW, Dydaktyka; AUWr., Dział Nauczania Uniwersytetu Wrocławskiego (dalej cyt.: DN UW), 5000, 2, Senat Uniwersytetu (dalej cyt.: SU) 1-4010; Sp.-2/73; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 75–76.

¹¹ Na temat reformy studiów historycznych z 1973 r. zob.: A. Tomczak, *op. cit.*, s. 40–41; I. Janosz-Biskupowa, *Kształcenie archiwistów na uniwersytetach polskich*, „Archeion”, t. 67, 1979, s. 25–26; W. Chorażyczewski, W. Kwiatkowska, *Kształcenie archiwistów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w latach 1951–2001. Dzieje i dorobek naukowy toruńskiego uniwersyteckiego ośrodka kształcenia archiwistów*, „Archiwista Polski”, r. 6, 2001, nr 3–4 (23–24), s. 60–61.

¹² Registratura IH UW, Dydaktyka, Obciążenia dydaktyczne Instytutu Historycznego w roku akademickim 1980/81 według lat studiów.

gdzie obok zajęć z chronologii, sfragistyki czy heraldyki omawiano także metody edycji źródeł, zasady opracowania źródeł nietypowych itp. lub w grupie zajmującej się opracowaniem źródeł pozaaktowych, zwłaszcza zaś zbiorów kartograficznych, dokumentacji technicznej, statystycznej, meteorologicznej, fotograficznej, fonograficznej i filmowej, a zajęcia teoretyczne uzupełniały wizyty w Wytwórni Filmów Fabularnych, Zakładzie Elektronicznych Technik Obliczeniowych, wrocławskich oddziałach radia i telewizji, Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym i w innych instytucjach. Pod koniec III roku miał miejsce drugi siedmiodniowy objazd, obejmujący archiwa centralne oraz inne wybrane archiwa warszawskie. Na IV roku zajęcia zamykało 12 godzin zajęć specjalistycznych, w tym 5 godzin wykładu i 7 godzin ćwiczeń¹³.

Po dyskusji i krytyce w środowisku akademickim studiów czteroletnich Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki od roku akademickiego 1981/1982 przywróciło pięcioletnie studia historyczne, z możliwością znacznej swobody w kształtowaniu ich programu. Realizowany odtąd we Wrocławiu na studiach pięcioletnich pomiędzy III a V rokiem program specjalizacji archiwalnej wynosił 270 godzin. Pozostawiono w nim dwie czterotygodniowe praktyki archiwalne i dwa siedmiodniowe objazdy archiwów¹⁴. Jednak już niecały rok później w związku z sytuacją w kraju, stanem wojennym i trudnościami w realizacji programu dydaktycznego, a także z próbami ponownego ingerowania w plany studiów, pojawiło się zagrożenie dla istnienia specjalizacji. Pismem z 12 maja 1982 r. Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki wprowadziło likwidację podziału na specjalności nauczycielskie i nienauczycielskie. Dyrekcja Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego nie pozostała bezczynna i niemal natychmiast wystąpiła o utrzymanie specjalizacji archiwalnej, argumentując to dużą ilością zgłoszeń kandydatów pragnących studiować tylko historię ze specjalizacją archiwalną przy naborze na I rok studiów na rok akademicki 1982/83, a także ciągłym zapotrzebowaniem na archiwistów w służbie archiwalnej w archiwach państwowych i zakładowych. Narzucony jednak odgórnie przez Ministerstwo od roku akademickiego 1982/83 plan zajęć, ze zwiększoną ilością przedmiotów społeczno-politycznych kosztem przedmiotów specjalistycznych, spowodował zawieszenie prowadzenia archiwistyki. Kontynuowano jedynie zajęcia dla studentów III, IV i V roku¹⁵.

Władze Instytutu niezmiennie zabiegały jednak o uzyskanie zgody na wznowienie zajęć ze specjalizacji archiwalnej i to zarówno na studiach stacjonarnych, jak i zaocznych. W roku 1985 dr Teresa Kulak, jako Zastępca Dyrektora Instytutu Historycznego ds. Dydaktycznych, wystosowała w imieniu Rady Instytutu Historycznego pismo do Prorektora ds. Nauczania, a tą drogą także do Minister-

¹³ *Ibidem*; B. Turoń, *op. cit.*, s. 78–82.

¹⁴ AUWr, DN, 5000, 2; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 77.

¹⁵ AUWr, W II, L. dz. W II – 24/82; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 77–78.

stwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki o wznowienie specjalizacji archiwalnej w Instytucie. W uzasadnieniu wskazano nową okoliczność uzasadniającą przywrócenie kształcenia archiwistów na wrocławskiej historii, a mianowicie na wejście w życie ustawy archiwalnej z 1983 r. Wysłunięto argument, że nowe rozwiązania prawne spowodują istotne zwiększenie zapotrzebowania na archiwistów w archiwach zakładowych. Uprzedzając niejako możliwy zarzut, iż w poprzednich latach zbyt mało absolwentów specjalizacji archiwalnej podejmowało pracę w zawodzie, stwierdzono, że odpowiedzialne za to są zbyt niskie wynagrodzenia dla archiwistów. Sięgnięto też po stały w bataliach o specjalizację argument konieczności umożliwienia zdobycia zawodu osobom niemogącym ze względu na warunki zdrowotne, w tym kalectwo, ubiegać się w ogóle o przyjęcie na studia historyczne, nie wspominając o podjęciu później pracy w szkolnictwie. Równocześnie wnioskowano o przyznanie limitu przyjęć na specjalizację archiwalną na poziomie 15–20 osób. Starania zakończyły się powodzeniem, a zgoda na rozpoczęcie kształcenia archiwistów objęła już nabór na rok akademicki 1985/86¹⁶.

Zatwierdzony w czerwcu 1985 r. Uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego program przywróconej specjalizacji archiwalnej na studiach stacjonarnych realizowany był od semestru letniego na II roku studiów do końca semestru zimowego na V roku. Składały się na niego: na II roku studiów w semestrze letnim organizacja i historia archiwów (15 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń); na III roku studiów w semestrze zimowym paleografia (30 godzin ćwiczeń), neografia (15 godzin ćwiczeń), historia form kancelaryjnych (30 godzin wykładu i 45 godzin ćwiczeń) oraz w semestrze letnim paleografia (15 godzin ćwiczeń), neografia (15 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń); na IV roku w semestrach zimowym i letnim oraz na V roku studiów w semestrze zimowym wybrane zagadnienia z archiwistyki (w całkowitym wymiarze 75 godzin ćwiczeń) – łącznie 300 godzin zajęć. Studenci specjalizacji archiwalnej zobligowani zostali ponadto do uczestnictwa w zajęciach terenowych połączonych z objazdami archiwów oraz bibliotek terenowych i centralnych, odbywanych pomiędzy II a IV rokiem studiów w łącznym wymiarze 14 dni, a także do odbycia dwóch pięciodniowych praktyk archiwalnych po III i po IV roku studiów – łącznie 10 tygodni¹⁷. W 1987 r. Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki zakwestionowało używanie określenia „specjalizacja archiwalna” zamiast oficjalnej, ustanowionej ministerialnie nazwy „specjalność archiwalna”. Dość szybko problem został

¹⁶ Registratura IH UW, Dydaktyka, IN-XIV/6/301/85; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 78.

¹⁷ AUWr., W II – 023/1984/85; AUWr., Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 1985 r., Protokół z 19 czerwca 1985 r.; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 78. Błędne dane na temat obowiązującego od 1985 r. programu archiwistyki na Uniwersytecie Wrocławskim podała Maria Lewandowska: M. Lewandowska, *Uwagi o aktualnych programach specjalizacji archiwistycznych w Polsce*, „Archeion”, t. 81, 1986, s. 187.

wyjaśniony i przez następne lata używano tego drugiego określenia, co pozwoliło na zatwierdzenie programu przez Ministerstwo¹⁸.

Przejsiowo, na okres dwóch lat (dla studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 1988/89 i 1989/90) wprowadzono znacznie rozbudowany program specjalizacji archiwalnej. Studenci musieli dokonać wyboru profilu kształcenia zawodowego już na pierwszym roku studiów, a odmienne programy dla specjalizacji nauczycielskiej i archiwalnej realizowali w obrębie pięcioletniego okresu kształcenia. Zajęcia o charakterze zawodowym rozłożone zostały więc na cały czas trwania studiów¹⁹. Program ten jednak szybko został zarzucony ze względu na niedostateczną obsadę kadrową i konieczność zatrudniania osób spoza Instytutu Historycznego, głównie pracowników Archiwum Państwowego we Wrocławiu, bardziej jednak z powodu kolejnej zmiany programowej.

W 1990 r. zatwierdzony został bowiem program studiów dziennych na kierunku historia, który zaczął obowiązywać od roku akademickiego 1990/91. Liczba zajęć w ramach specjalizacji archiwalnej (podobnie, jak i w obrębie specjalizacji nauczycielskiej) zmniejszona została do 270 godzin. Istotna zmiana polegała na odstąpieniu od wykładów w ramach specjalizacji, a całość zajęć przeprowadzana była odąd w formie konwersatoriów. Zajęcia rozpoczynały się w letnim semestrze na III roku, a kończyły w semestrze zimowym na V roku studiów. Składały się na nie następujące przedmioty: paleografia i neografia (60 godzin – po 30 godzin w semestrze letnim na III roku i w semestrze zimowym na IV roku), rozwój form kancelaryjnych (60 godzin – po 30 godzin w obu semestrach na IV roku), dzieje i organizacja archiwów (30 godzin w semestrze zimowym na IV roku), metodyka archiwalna (90 godzin – 30 godzin w semestrze zimowym i 60 godzin w semestrze letnim na IV roku) oraz zamykająca zajęcia ze specjalizacji teoria archiwalna (30 godzin w semestrze zimowym na V roku). Skróceniu uległ również czas trwania praktyk archiwalnych do ośmiu tygodni (czterech tygodni po semestrze zimowym i czterech po semestrze letnim na IV roku).

Zaznaczyć przy tym należy, że dopuszczone zostały wówczas eksperymentalnie dwie ścieżki w obrębie studiów historycznych: wersja „A” – studia z „tutoratem” – polegająca na objęciu wyodrębnionej grupy 15 studentów pragnących realizować od początków kształcenia uniwersyteckiego indywidualny tok studiów z możliwością wyboru przedmiotów oraz z objęciem ich indywidualną opieką naukową oraz wersja „B” – bez „tutoratu” – polegająca na linearnym realizowaniu programu studiów. W obu wersjach program specjalizacji zawodowych był taki sam. Wkrótce jednak odstąpiono od realizacji wersji z „tutoratem”.

W 1991 r. wprowadzono do programu studiów dziennych kilka zmian. W odniesieniu do specjalizacji archiwalnej uchwalono wówczas wprowadzenie

¹⁸ AUWr., DN, 5000, 2, IN-XIV/6/31/87; E. Kłapcińska, *op. cit.*, s. 78.

¹⁹ Registratura IH UW., Dydaktyka.

egzaminu z przedmiotów archiwalnych po ostatnim 10 semestrze, ale już rok później przesunięto go na zakończenie semestru 9 (wraz z zakończeniem zajęć ze specjalizacji). W takim kształcie program zajęć z zakresu specjalizacji archiwalnej realizowany był przez studentów, którzy rozpoczęli studia w Instytucie Historycznym do roku akademickiego 1998/99²⁰.

W roku akademickim 1999/2000 wprowadzono nowy program studiów stacjonarnych na kierunku historia, bazujący na systemie ECTS (ang. *European Credit Transfer System*, Europejski System Transferu Punktów) opracowanym przez Komisję Wspólnoty Europejskiej w celu umożliwienia i ułatwienia międzyuczelnianej wymiany studentów, a także ustalenia zasad uznawania części studiów odbytych za granicą lub w innej uczelni w kraju. W założeniach ma on pełnić rolę miernika i narzędzia oceny zdobytej przez studenta wiedzy. W pierwszym roku jego wdrażania dodatkowo zdecydowano o odejściu w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego od jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich na rzecz studiów dwustopniowych: trzyletnich licencjackich i dwuletnich magisterskich.

Już jednak w trakcie roku akademickiego 1999/2000 odstąpiono od zamierzenia oparcia studiów dziennych jedynie na systemie dwustopniowym. Zdecydowano tym sposobem o pozostaniu przy jednolitych pięcioletnich studiach magisterskich, choć pozostawiono chętnym możliwość wyboru skróconych, trzyletnich studiów licencjackich w trybie stacjonarnym²¹.

W nowym programie studiów obok dotychczasowych dwóch specjalizacji zawodowych (nauczycielskiej i archiwalnej) wprowadzono trzecią – dokumentalistykę konserwatorską oraz szereg specjalności tematycznych (tj. historia kościoła, historia Śląska, historia Niemiec, historia systemów demokratycznych i in.), nakładając na studenta obowiązek uczestniczenia w trzech wybranych dowolnie blokach specjalizacyjnych. Na każdy z nich przewidziano równą liczbę 270 godzin (poza specjalizacją nauczycielską, na którą przeznaczonych zostało 330 godzin).

W okresie, kiedy w wielu uczelniach kształcących przyszłych archiwistów programy specjalizacji archiwalnych ulegały rozbudowie merytorycznej poprzez dodawanie nowych przedmiotów, w tym informatyki dla archiwistów, zarządzania dokumentacją czy informacji naukowej, a co za tym idzie zwiększała się liczba godzin na nie przeznaczonych, we Wrocławiu, ze względu na całościową koncepcję programu studiów, zachowano skromną liczbę godzin, nie zmieniono rodzajów przedmiotów ani czasu ich trwania, a jedynie kolejność zajęć. Nowością było natomiast wprowadzenie, w miejsce dotychczasowych ćwiczeń z teorii archiwalnej i 30 godzin ćwiczeń z rozwoju form kancelaryjnych, wykładów

²⁰ AUWr., Uchwała Rady Naukowej Instytutu Historycznego z dnia 12 grudnia 1990 r.; Registratura IH UWr., Programy – studia dzienne, 5000/1998; E. Klapcińska, *op. cit.*, s. 78.

²¹ Registratura IH UWr., Programy – studia dzienne, 5000/1999.

z tych przedmiotów. Zajęcia ze specjalizacji zaplanowane zostały od semestru zimowego na II roku studiów do końca semestru letniego na IV roku studiów²².

Dopiero od roku akademickiego 2004/05 udało się zwiększyć o 30 liczbę godzin przeznaczonych na specjalizację archiwalną (z 270 do 300). Do programu wprowadzono cztery nowe przedmioty: 15 godzin wykładu ze wstępu do archiwistyki na II roku studiów, 15 godzin wykładu dotyczącego prawa i postępowania administracyjnego a działalności archiwów na IV roku, 30 godzin laboratorium z informatyki archiwalnej na IV roku i 30 godzin ćwiczeń z zarządzania współczesną dokumentacją na IV roku studiów. Modyfikacja odbyła się kosztem zmniejszenia o połowę liczby godzin z rozwoju form kancelaryjnych, teorii archiwalnej i dziejów i organizacji archiwów. Ten ostatni przedmiot po korekcie planu zmienił nazwę na historia archiwów²³.

Wraz z nowym programem kolejnemu skróceniu uległ natomiast czas trwania praktyk archiwalnych z dotychczasowych ośmiu tygodni do sześciu (trzy tygodnie po III roku i trzy po IV roku). Po odbyciu drugiej praktyki studenci przystępowali do egzaminu z całości zajęć mieszczących się w ramach specjalizacji. Kiedy wprowadzano w 1999 r. do programu studiów na wrocławskiej historii liczne specjalności tematyczne i nową specjalizację zawodową, pojawiło się pytanie, na ile zmiany te wpłyną na liczebność grup archiwalnych. Obawy okazały się nieuzasadnione, gdyż archiwistykę na studiach stacjonarnych wciąż wybierało od kilkunastu do 25 osób, a w niektórych latach nawet do 50 studentów.

Kształcenie archiwistów obok studiów dziennych prowadzone było i jest także na studiach zaocznych i wieczorowych. Przerwy w prowadzeniu zajęć z zakresu archiwistyki na studiach zaocznych były znacznie dłuższe niż na studiach stacjonarnych. Zajęcia te nie zostały uruchomione w roku 1985 w ramach przyjętego wówczas programu studiów zaocznych. Ich prowadzenie wznowiono w zmodernizowanym planie w roku akademickim 1991/92. Zgodnie z nim program specjalizacji tworzyły następujące przedmioty: paleografia i neografia (30 godzin na III roku), metodyka archiwalna (10 godzin na III r. i 40 godzin na IV roku), teoria archiwalna (10 godzin na IV roku) oraz rozwój form kancelaryjnych (30 godzin na IV roku). Ponadto przyszli archiwiści zobowiązani zostali do odbycia jednej, dwutygodniowej praktyki archiwalnej po IV roku studiów i zdania egzaminu z całości specjalizacji²⁴.

²² *Informator dla studentów historii Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego na rok akademicki 2001/2002*, Wrocław 2001, s. 23–25, 48–49; J. Krochmal, *Kształcenie w zakresie archiwistyki i zarządzania dokumentacją współczesną w polskich uczelniach wyższych*, „Archeion”, t. 105, 2003, s. 51–54

²³ *Informator dla studentów historii Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego na rok akademicki 2004/2005*, Wrocław 2004.

²⁴ Registratura IH UW., Programy – studia zaoczne, 5004/1991.

Rok później niż na studiach dziennych, a więc od roku akademickiego 2000/2001 także na studiach zaocznych wprowadzono nowy program bazujący na systemie ECTS. W ramach tych zmian po raz pierwszy od początku lat 70. XX w. zrównano i ujednolicono pod względem merytorycznym i godzinowym program specjalizacji na studiach dziennych i zaocznych. Jedyna różnica polegała na ograniczeniu praktyki do jednej, trzytygodniowej²⁵. Zainteresowanie specjalizacją archiwalną na studiach zaocznych było i jest zdecydowanie mniejsze niż wśród studentów studiów dziennych, ale wynika to przede wszystkim z „wykruszenia się” liczby studiujących na studiach zaocznych wraz z kolejnym rokiem nauki. Grupy archiwalne liczą najczęściej jedynie po kilka-kilkanaście osób, choć zdarzały się wyjątkowe roczniki, na których zajęcia prowadzone były nawet dla dwóch grup specjalizacji archiwalnej.

W 1993 r. decyzją rektora Uniwersytetu Wrocławskiego utworzone zostało w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego Wieczorowe Kolegium Historii²⁶. Umożliwiło ono zdobycie tytułu licencjata w ramach trzyletnich studiów i tytułu magistra po ukończeniu dwuletnich uzupełniających studiów wieczorowych. Od samego początku w programie znalazły się zajęcia ze specjalizacji archiwalnej cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem studentów, bowiem co roku wybierało je od 20 do 50 studentów. Zajęcia w ogólnym wymiarze 270 godzin składały się z następujących przedmiotów: dzieje i organizacja archiwów (15 godz. wykładu i 30 godz. ćwiczeń w semestrze zimowym na I roku), rozwój form kancelaryjnych (15 godz. wykładu i 30 godz. ćwiczeń w semestrze letnim na I roku), paleografia i neografia (po 30 godz. w semestrach zimowym i letnim na II roku), edytorstwo (15 godz. wykładu i 30 godz. ćwiczeń w semestrze letnim na II roku), współczesna dokumentacja archiwalna (30 godz. w semestrze zimowym na III roku) oraz teoria i metodyka archiwalna (15 godz. wykładu i 30 godz. ćwiczeń w semestrze letnim na III roku). Ponadto studenci Kolegium zobowiązani byli do odbycia sześciotygodniowych praktyk (dwutygodniowych po I roku i czterotygodniowych po II roku studiów)²⁷.

Podobnie jak na studiach zaocznych wraz z początkiem roku akademickiego 2000/2001 istotnej zmianie uległ program kształcenia w ramach Wieczorowego Kolegium Historii. Zgodnie z nowym programem zajęcia ze specjalizacji zawodowych i wprowadzonych z tym rokiem specjalności tematycznych przeniesione zostały ze studiów licencjackich na dwuletnie wieczorowe studia magisterskie. Trzyletni program archiwistyki ze studiów stacjonarnych i zaocznych rozłożony został na dwa lata. Zmniejszeniu uległ też wymiar praktyki do trzech tygodni,

²⁵ *Informator... na rok akademicki 2001/2002*, s. 82, 92–93.

²⁶ Registratura IH UW., Kolegium, 5004a, Zarządzenie Nr 29/93 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 19 lipca 1993 r. w sprawie utworzenia w Instytucie Historycznym, na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych, Wieczorowego Kolegium Historii.

²⁷ *Ibidem*, Plan zajęć 3-letniego Kolegium Historii.

a studenci odbywali ją po zakończeniu I roku studiów magisterskich²⁸. Na skutek tej zmiany nastąpiła dwuletnia przerwa w kształceniu archiwistów na studiach wieczorowych.

Ostatnia radykalna zmiana programu studiów historycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, w tym kształtu prowadzonej tu specjalizacji archiwalnej, spowodowana została koniecznością dostosowania go do wymogów tzw. procesu bolońskiego. W 2005 r. Rada Instytutu Historycznego powołała Komisję Dydaktyczną, której powierzone zostało opracowanie projektu studiów dwustopniowych w miejsce dotychczasowych pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich dziennych i zaocznych oraz dostosowanie do nich programu już prowadzonych dwustopniowych studiów wieczorowych.

Długie i burzliwe dyskusje doprowadziły do powstania koncepcji oddzielenia naboru na I rok studiów i późniejszej ścieżki kształcenia zawodowego dla osób pragnących uzyskać przygotowanie do pracy w zawodzie nauczyciela od pozostałych specjalizacji zawodowych. W ramach wcześniej obowiązujących programów studiów bardzo często zdarzało się, iż studenci historii, aby zwiększyć swoje szanse na rynku pracy, decydowali się na uczestniczenie jednocześnie w zajęciach ze specjalizacji nauczycielskiej, jak i w specjalizacji z zakresu archiwistyki lub dokumentalistyki konserwatorskiej, tym bardziej, że w programie obowiązującym od 1999 r. było to formalnie możliwe. Wprowadzenie przepisów ministerialnych nakładających obowiązek przygotowania przyszłych nauczycieli do nauczania dwóch przedmiotów, a co za tym idzie znaczne zwiększenie liczby godzin na zajęcia w ramach specjalizacji nauczycielskiej spowodowało, iż niemożliwe stało się dalsze łączenie przez studentów kształcenia pedagogicznego z inną niż nauczycielska specjalizacją zawodową.

W toku prac nad nową koncepcją studiów Komisja Dydaktyczna wyszła z założenia, iż skoro absolwent studiów licencjackich na kierunku historia, który wybrał specjalizację nauczycielską, uzyskuje uprawnienia do nauczania dwóch przedmiotów w szkołach podstawowych i w gimnazjach, to również absolwent licencjackich studiów o innej niż nauczycielska specjalizacji powinien zdobyć przygotowanie do pracy w dwóch różnych zakresach. W myśl tego założenia przyjęto, że już na początku pierwszego semestru studenci historii innej niż nauczycielska będą wybierali dwie specjalizacje zawodowe, z których każda liczyć będzie po 360 godzin. Do już prowadzonej dokumentalistyki konserwatorskiej oraz archiwistyki, której nazwa została poszerzona i zmieniona na archiwistyka i zarządzanie dokumentacją, dołączona została jeszcze regionalistyka, a rok później amerykanistyka. Kolejnym ważnym postanowieniem było przyjęcie, iż każda z tych specjalizacji będzie kontynuowana na dwuletnich studiach magisterskich. Na kontynuację przeznaczonych zostało dla każdej ze specjalizacji po 120

²⁸ *Informator...na rok akademicki 2004/2005.*

godzin. W porównaniu do dotychczasowego programu specjalizacji archiwalnej w ramach jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich liczba godzin zwiększyła się z 300 do 480 na studiach dwustopniowych. Na nowym kształcie specjalizacji zaważyło jeszcze jedno rozwiązanie przyjęte przez Komisję Dydaktyczną. W ramach każdej ze specjalizacji połowę zajęć stanowią miały odtąd wykłady, a połowę ćwiczenia lub laboratoria.

Przygotowany nowy program studiów dwustopniowych zatwierdzony kolejno przez Radę Instytutu Historycznego i Radę Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych przyjęty został przez Senat Uniwersytetu Wrocławskiego pod koniec marca 2006 r., a na mocy zarządzenia Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z 9 maja 2006 r. dotychczasowe jednolite studia magisterskie na kierunku historia przekształcone zostały w studia dwustopniowe²⁹.

Na studiach licencjackich w programie specjalizacji archiwistyka i zarządzanie dokumentacją w formie wykładu umieszczone zostały następujące przedmioty: historia archiwów (15 godzin na I roku), wstępu do archiwistyki (15 godzin na I roku), historia administracji (30 godzin na I roku), rozwój form kancelaryjnych (30 godzin na I roku), metodyka archiwalna (30 godzin na I roku), teoria archiwalna (15 godzin na II roku), prawo i postępowanie administracyjne (15 godzin na II roku), podstawy prawne działalności archiwów (15 godzin na II roku) oraz podstawy zarządzania (15 godzin na III roku). Uzupełniają je ćwiczenia z paleografii łacińskiej (30 godzin na I roku), neografii (30 godzin na II roku), metodyki archiwalnej (60 godzin na II roku) i z zarządzania dokumentacją współczesną (30 godzin na III roku), a także laboratorium informatyka w archiwach (30 godzin na II roku). Dopelnienie zajęć stanowią na studiach stacjonarnych dwie trzytygodniowe praktyki archiwalne: pierwsza po II roku studiów, druga po semestrze zimowym na III roku studiów. Program realizowany za studiach zaocznych i wieczorowych różni się jedynie zmniejszeniem wymiaru praktyki do jednej, za to czterotygodniowej, odbywanej po II roku studiów³⁰.

Stacjonarne i niestacjonarne studia II stopnia na kierunku historia po raz pierwszy uruchomione zostaną dopiero w roku akademickim 2009/2010. Studenci, którzy w ich trakcie zdecydują się na wybór specjalizacji archiwistyka i zarządzanie

²⁹ Uchwała Nr 31/2006 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego podjęta na posiedzeniu w dniu 29 marca 2006 r.; Zarządzenie Nr 55/2006 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 9 maja 2006 r. w sprawie zmiany struktury studiów dziennych i zaocznych na kierunku historia z jednolitych studiów magisterskich na studia dwustopniowe na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, [w:] Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu Wrocławskiego, Wewnętrzne Akty Normatywne, 2006 r. [on-line]. Dostępne w World Wide Web: <http://uniwr.biuletyn.info.pl> [Dostęp 29 II 2008 r.].

³⁰ Nowy program studiów na kierunku historia, w tym zajęć ze specjalizacji archiwalnej dostępny jest na stronie internetowej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Dostęp w World Wide Web: <http://www.hist.uni.wroc.pl/informator/pdf/archiwalna/ASL.pdf>. [Dostęp 29 II 2008 r.].

dokumentacją, będą mogli poszerzyć wiedzę podstawową zdobytą w trakcie studiów licencjackich o przedmioty specjalistyczne, ukierunkowane z jednej strony na pracę z archiwaliami tradycyjnymi oraz ich udostępnianiem w archiwach i przygotowaniem do publikacji, z drugiej zaś strony na nowoczesne technologie zarówno w archiwach, jak i w różnorodnych instytucjach. W opracowanym i czekającym na uruchomienie programie znajdują się bowiem zajęcia z: edytorstwa źródeł, podstaw systemów informacyjnych i informacji naukowej, telekomunikacji, sieci rozległych i narzędzi składowania danych, dokumentu elektronicznego i archiwów cyfrowych, mediów i dokumentacji audiowizualnej, zarządzania archiwami bieżącymi w oparciu o systemy informatyczne. Poprowadzone zostaną także warsztaty archiwalne przeznaczone na zrealizowanie wybranego projektu z zakresu archiwistyki lub zarządzania dokumentacją³¹.

Powyższy szczegółowy przegląd historii kształcenia archiwalnego w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego pokazał, jak często zachodziły w nim zmiany wynikające zarówno z dążeń do usprawnienia i poszerzenia oferty dydaktycznej, jak miało to miejsce choćby w 1972 r., jak i ze względu na czynniki niezależne od dyrekcji i pracowników Instytutu. Trudno dziś przewidzieć, na ile trwałym okaże się najnowszy, aktualny program studiów i specjalizacji archiwalnej realizowany od 1 października 2006 r. Najważniejszym osiągnięciem stało się zwiększenie liczby godzin przeznaczonych na specjalizację, choć i tak Wrocław pozostaje pod tym względem daleko za Toruniem, Lublinem, czy Poznaniem, ale przede wszystkim zmodernizowanie i dostosowanie programu do potrzeb nowoczesnych, z informatyzowanych archiwów i instytucji stosujących elektroniczne systemy zarządzania dokumentacją.

---

³¹ Nowy program studiów II stopnia dostępny jest również na stronie internetowej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Dostęp w World Wide Web: <http://www.hist.uni.wroc.pl/informator/pdf/archiwalna/ASMpdf>. [Dostęp 29 II 2008 r.].